

Aluehallitus 27.05.2024 § 74

§ 74

Vastauksen antaminen valtuutettu Cederlöfin ja valtuutettu Wickströmin sekä 27 valtuutetun valtuustoaloitteeseen Koulupsykologian turvaaminen lähipalveluna (AV)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Ahlström Mari
Harakka Tuija

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Taustaa:

Valtuustoaloitteessa tuodaan erinomaisesti esille, että opiskeluhuollon psykologipalveluiden heikentäminen voi myös johtaa muiden palveluiden runsaampaan käyttöön. Panostamalla ehkäiseviin palveluihin vähennämme raskaampien palvelujen käyttöä. Valtuustoaloitteessa todetaan myös paikkansa pitävästi, että yksinomaan etäpalveluilla ei pystytä kaikilta osin vastaamaan kasvavaan tuen tarpeeseen. Opiskeluhuollon palvelut, mukaan lukien psykologipalvelut, tulee lähtökohtaisesti järjestää lähipalveluina oppilaitoksissa aivan kuten valtuustoaloitteessa tuodaan esille.

Kunnilta ja muilta koulutuksen järjestäjiltä siirtyi hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa 69 vakituista opiskeluhuollon psykologia. Lakisääteisen elokuussa 2023 voimaan astuneen mitoituksen mukaan psykologeja olisi tarvittu vähintään 114 eli henkilöstövaje psykologien osalta oli tuolloin 39 prosenttia. Kokonaan ilman psykologipalvelua oli hyvinvointialueen käynnistyessä yli sadan oppilaitoksen tai oppilaitosyksikön opiskelijat. Vakituksia psykologeja on nyt 24 enemmän kuin mitä koulutuksen järjestäjillä oli ennen siirtymää hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue on saanut rekrytoitua sekä vastavalmistuneita että kokeneita psykologeja, myös moni alueella aiemmin työskennellyt psykologi on palannut Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle töihin.

Elokuussa 2023 on tullut voimaan lakisääteinen mitoitus koskien opiskeluhuollon psykologeja, mikä tarkoittaa sitä, että yhtä psykologia kohden voi olla enintään 780 opiskelijaa. Opiskeluhuollon psykologitarve on siis noussut merkittävästi syksystä 2023 alkaen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon psykologivaje on saatu puolitettua hyvinvointialueen ensimmäisen toimintavuoden aikana (24 psykologin vakituisen psykologin lisäys). Myös psykologipalvelujen saatavuus opiskelijoille on vahvistunut, ja kaikkien alueen oppilaitosten opiskelijoilla on nyt mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin kanssa. Mitoitus lasketaan jokaisen psykologin osalta erikseen, eli ei hyvinvointialueen keskiarvona. Hyvinvointialueet kilpailevat

psykologeista ja yksi rekrytointivaltti on, että työalueet pidetään kohtuullisina tavoitellen mitoitusta. Tämä lisää myös psykologityön laadukkuutta ja psykologien työhyvinvointia. Työalueiden laajentaminen tarkoittaisi merkittävää työkuormituksen lisääntymistä (jo nykyisellään opiskeluhuollon psykologien työkuormitus on työhyvinvointikyselyjen perusteella korkea) sekä sitä myötä irtisanoutumisia ja psykologivajeen suurentumista.

Talous:

Opiskeluhuollon psykologipalvelujen siirryttyä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle, ei hyvinvointialueelle siirtynyt kaikista kunnista läheskään riittävää vakanssipohjaa ja laskennallista rahoitusta psykologipalvelujen toiminnan kattamiseksi, mikä on osaltaan ollut lisäämässä hyvinvointialueen talouden alijäämää. Mikäli nykyinen psykologivaje katettaisiin vuokratyövoimana lähityöhön oppilaitoksiin, tarkoittaisi tämä useiden miljoonien eurojen budjettiylitystä psykologiyksikössä, mihin viranhaltijoilla ei ole lakisääteisiä oikeuksia. Vuokratyövoiman vähentämiseen on taloudellisista syistä sitouduttu, ja siihen on myös valtion ohjaus, ja tämä myös helpottaa psykologien rekrytointia omaan toimintaan.

Psykologiyksikön budjetissa ei tällä hetkellä ole määrärahoja mitoituksen mukaisten psykologien palkkaukseen (palkkaraha puuttuu noin 14 psykologilta), ja budjetin käyttö kalliiseen vuokratyövoimaan vähentäisi edelleen taloudellisia mahdollisuuksia omien psykologien palkkaukseen. Mitoituksen mukaisten psykologien palkkaus omaksi työvoimaksi ylittäisi psykologiyksikön vuoden 2024 palkkabudjetin yli 1,3 miljoonalla eurolla. Vuodelle 2024 psykologiyksikön käytettävissä olevat vuokratyön määrärahat kohdennetaan pääasiassa omien vakituisten psykologien palkkaukseen sekä ostopalvelututkimuksiin. Yhden vuokrapsykologin hinnalla saa lähes kolme omaa psykologia. Hyvinvointialueella ei ole siis taloudellisia mahdollisuuksia täydentää tarjontaa hankkimalla palveluita yksityisiltä toimijoilta, jotta opiskeluhuollon psykologipalveluiden saanti voidaan turvata lähipalveluna hyvinvointialueen kaikissa kunnissa.

Palvelujen järjestäminen:

Vuoden 2024 vuokratyövoimaan budjetoitu raha on muutettu lähes kokonaan omaksi työvoimaksi jo nyt (noin 2-3 psykologiin on vielä palkkaraha). Koska Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella osa oppilaitoksista on ilman psykologipalvelua, on kevästä 2023 alkaen toteutettu keskitettyä psykologipalvelua, jotta kaikkiin oppilaitoksiin olisi tarjolla vähintään rajattua psykologipalvelua. Vuokratyövoimaan varatuilla rahoilla on saatu lisättyä omien psykologien määrää, ja lisäys on suurempi kuin aiemmin ostetun vuokratyövoiman henkilötyövuodet. Keskitetty palvelu antaa opiskelijalle mahdollisuuden keskustella psykologin kanssa. Lisäksi järjestämme tarvittaessa lyhyitä arviointi- ja tukijaksoja sekä tarjoamme oppilaitosten henkilökunnalle konsultaatiota sekä viikoittaisen kyselytunnin.

Keskitetty palvelu jalkautuu tarvittaessa myös alueen perhekeskuksiin tai oppilaitoksiin, mutta palvelu on selvästi rajatumpaa kuin oppilaitoksiin nimetyn psykologin palvelu. Opiskelijan ja tarvittaessa hänen huoltajiensa ei siis tarvitse siirtyä Espooseen saadakseen keskitettyä psykologipalvelua. Keskitetty psykologipalvelu on väliaikaista, kunnes saadaan taloudellisia edellytyksiä lähityötä tekevien psykologien palkkaamiseen ja palvelut mitoituksen mukaiselle tasolle. Tämä edellyttää

lisäksi onnistumisia rekrytoinnissa psykologien haasteellisessa valtakunnallisessa rekrytointitilanteessa.

Yhteenveto:

Nykyisten psykologien pitovoiman vahvistaminen, eli esimerkiksi työnohjauksen, koulutuksen ja työolosuhteiden turvaaminen irtisanoutumisten minimoimiseksi, on ensisijaista lähipalvelujen mahdollistamiseksi. Psykologiyksikkö rekrytoi lähipalveluihin lisää psykologeja, kun taloudelliset edellytykset sen mahdollistavat. Näiden mahdollisten tulevien rekrytointien myötä keskitetyn palvelun opiskelijamäärän pienentyä, mikä mahdollistaa keskitetyn psykologiresurssin muuttamisen lähipalveluksi oppilaitoksiin. Tällä hetkellä vuokramäärärahoista budjetoitujen rekrytointien lisäksi rekrytointeja toteutetaan vuonna 2024 lähipalveluihin, mikäli taloudellinen tilanne psykologiyksikössä mahdollistaa sen. Keskitetty palvelu oppilaitoksen nimetyn psykologin palvelun korvaajana väistyy tällöin näiden tulevien rekrytointien myötä.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana jäsen Wickström teki seuraavan muutosehdotuksen, jota jäsen Myllyniemi kannatti:

”Päätökseen lisätään uusi kohta 2: Aluehallitukselle tuodaan selvitys koulupsykologien saatavuustilanteesta syyskuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on arvioitava tarve hankkia koulupsykologeja yksityiseltä sektorilta. Tavoitteena tulee olla tarjota koulupsykologipalvelut lähipalveluina jokaisessa kunnassa ainakin liikkuvan palvelun muodossa.”

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi. Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko jäsen Wickströmin muutosehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi puheenjohtaja, että aluehallitus hyväksyi jäsen Wickströmin muutosehdotuksen yksimielisesti.

Johtava erityisasiantuntija Vehmas ja talousjohtaja Rajahalme poistuivat kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 12.26.

Päätös

Aluehallitus päätti yksimielisesti esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Taustaa:

Valtuustoaloitteessa tuodaan erinomaisesti esille, että opiskeluhuollon psykologipalveluiden heikentäminen voi myös johtaa muiden palveluiden runsaampaan käyttöön. Panostamalla ehkäiseviin palveluihin vähennämme raskaampien palvelujen käyttöä. Valtuustoaloitteessa todetaan myös paikkansa pitävästi, että yksinomaan etäpalveluilla ei pystytä kaikilta osin vastaamaan kasvavaan tuen tarpeeseen. Opiskeluhuollon palvelut, mukaan lukien psykologipalvelut, tulee lähtökohtaisesti järjestää lähipalveluina oppilaitoksissa aivan kuten valtuustoaloitteessa tuodaan esille.

Kunnilta ja muilta koulutuksen järjestäjiltä siirtyi hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa 69 vakituista opiskeluhuollon psykologia. Lakisääteisen elokuussa 2023 voimaan astuneen mitoituksen mukaan psykologeja olisi tarvittu vähintään 114 eli henkilöstövaje psykologien osalta oli tuolloin 39 prosenttia. Kokonaan ilman psykologipalvelua oli hyvinvointialueen käynnistyessä yli sadan oppilaitoksen tai oppilaitosyksikön opiskelijat. Vakituksia psykologeja on nyt 24 enemmän kuin mitä koulutuksen järjestäjillä oli ennen siirtymää hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue on saanut rekrytoitua sekä vastavalmistuneita että kokeneita psykologeja, myös moni alueella aiemmin työskennellyt psykologi on palannut Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle töihin.

Elokuussa 2023 on tullut voimaan lakisääteinen mitoitus koskien opiskeluhuollon psykologeja, mikä tarkoittaa sitä, että yhtä psykologia kohden voi olla enintään 780 opiskelijaa. Opiskeluhuollon psykologitarve on siis noussut merkittävästi syksystä 2023 alkaen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon psykologivaje on saatu puolitettua hyvinvointialueen ensimmäisen toimintavuoden aikana (24 psykologin vakituisen psykologin lisäys). Myös psykologipalvelujen saatavuus opiskelijoille on vahvistunut, ja kaikkien alueen oppilaitosten opiskelijoilla on nyt mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin kanssa. Mitoitus lasketaan jokaisen psykologin osalta erikseen, eli ei hyvinvointialueen keskiarvona. Hyvinvointialueet kilpailevat psykologeista ja yksi rekrytointivaltti on, että työalueet pidetään kohtuullisina tavoitellen mitoitusta. Tämä lisää myös psykologityön laadukkuutta ja psykologien työhyvinvointia. Työalueiden laajentaminen tarkoittaisi merkittävää työkuormituksen lisääntymistä (jo nykyisellään opiskeluhuollon psykologien työkuormitus on työhyvinvointikyselyjen perusteella korkea) sekä sitä myötä irtisanoutumisia ja psykologivajeen suurentumista.

Talous:

Opiskeluhuollon psykologipalvelujen siirryttyä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle, ei hyvinvointialueelle siirtynyt kaikista kunnista läheskään riittävää vakanssipohjaa ja laskennallista rahoitusta psykologipalvelujen toiminnan kattamiseksi, mikä on osaltaan ollut lisäämässä hyvinvointialueen talouden alijäämää. Mikäli nykyinen psykologivaje katettaisiin vuokratyövoimana lähityöhön oppilaitoksiin, tarkoittaisi tämä useiden miljoonien eurojen budjettilylystä psykologiyksikössä, mihin viranhaltijoilla ei ole lakisääteisiä oikeuksia. Vuokratyövoiman vähentämiseen on taloudellisista syistä sitouduttu, ja siihen on myös valtion ohjaus, ja tämä myös helpottaa psykologien rekrytointia omaan toimintaan.

Psykologiyksikön budjetissa ei tällä hetkellä ole määrärahoja mitoituksen mukaisten psykologien palkkaukseen (palkkaraha puuttuu noin 14 psykologilta), ja budjetin käyttö kalliiseen vuokratyövoimaan vähentäisi edelleen taloudellisia mahdollisuuksia omien psykologien palkkaukseen. Mitoituksen mukaisten psykologien palkkaus omaksi työvoimaksi ylittäisi psykologiyksikön vuoden 2024 palkkabudjetin yli 1,3 miljoonalla eurolla. Vuodelle 2024 psykologiyksikön käytettävissä olevat vuokratyön määrärahat kohdennetaan pääasiassa omien vakituisten psykologien palkkaukseen sekä ostopalvelututkimuksiin. Yhden vuokrapsykologin hinnalla saa lähes kolme omaa psykologia. Hyvinvointialueella ei ole siis taloudellisia mahdollisuuksia täydentää tarjontaa hankkimalla palveluita yksityisiltä toimijoilta, jotta opiskeluhuollon psykologipalveluiden saanti

voidaan turvata lähipalveluna hyvinvointialueen kaikissa kunnissa.

Palvelujen järjestäminen:

Vuoden 2024 vuokratyövoimaan budjetoitu raha on muutettu lähes kokonaan omaksi työvoimaksi jo nyt (noin 2-3 psykologiin on vielä palkkaraha). Koska Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella osa oppilaitoksista on ilman psykologipalvelua, on kevästä 2023 alkaen toteutettu keskitettyä psykologipalvelua, jotta kaikkiin oppilaitoksiin olisi tarjolla vähintään rajattua psykologipalvelua. Vuokratyövoimaan varatuilla rahoilla on saatu lisättyä omien psykologien määrää, ja lisäys on suurempi kuin aiemmin ostetun vuokratyövoiman henkilötyövuodet. Keskitetty palvelu antaa opiskelijalle mahdollisuuden keskustella psykologin kanssa. Lisäksi järjestämme tarvittaessa lyhyitä arviointi- ja tukijaksoja sekä tarjoamme oppilaitosten henkilökunnalle konsultaatiota sekä viikoittaisen kyselytunnin.

Keskitetty palvelu jalkautuu tarvittaessa myös alueen perhekeskuksiin tai oppilaitoksiin, mutta palvelu on selvästi rajatumpaa kuin oppilaitoksiin nimetyn psykologin palvelu. Opiskelijan ja tarvittaessa hänen huoltajiensa ei siis tarvitse siirtyä Espooseen saadakseen keskitettyä psykologipalvelua. Keskitetty psykologipalvelu on väliaikaista, kunnes saadaan taloudellisia edellytyksiä lähityötä tekevien psykologien palkkaamiseen ja palvelut mitoituksen mukaiselle tasolle. Tämä edellyttää lisäksi onnistumisia rekrytoinnissa psykologien haasteellisessa valtakunnallisessa rekrytointitilanteessa.

Yhteenveto:

Nykyisten psykologien pitovoiman vahvistaminen, eli esimerkiksi työnohjauksen, koulutuksen ja työolosuhteiden turvaaminen irtisanoutumisten minimoimiseksi, on ensisijaista lähipalvelujen mahdollistamiseksi. Psykologiyksikkö rekrytoi lähipalveluihin lisää psykologeja, kun taloudelliset edellytykset sen mahdollistavat. Näiden mahdollisten tulevien rekrytointien myötä keskitetyn palvelun opiskelijamäärän pienentyy, mikä mahdollistaa keskitetyn psykologiresurssin muuttamisen lähipalveluksi oppilaitoksiin. Tällä hetkellä vuokramäärärahoista budjetoitujen rekrytointien lisäksi rekrytointeja toteutetaan vuonna 2024 lähipalveluihin, mikäli taloudellinen tilanne psykologiyksikössä mahdollistaa sen. Keskitetty palvelu oppilaitoksen nimetyn psykologin palvelun korvaajana väistyy tällöin näiden tulevien rekrytointien myötä.

2. että aluehallitukselle tuodaan selvitys koulupsykologien saatavuustilanteesta syyskuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on arvioitava tarve hankkia koulupsykologeja yksityiseltä sektorilta. Tavoitteena tulee olla tarjota koulupsykologipalvelut lähipalveluina jokaisessa kunnassa ainakin liikkuvan palvelun muodossa.

ja

3. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Selostus

Valtuutetut Karin Cederlöf ja Henrik Wickström sekä 27 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 12.12.2023 § 92 aloitteen koulupsykologipalvelujen turvaamisesta lähipalveluna.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että valmistelu kevään 2024 osalta tuo päätöksentekoon palvelumallin, joka turvaa koulupsykologipalvelut myös lähipalveluna. Lisäksi esitetään, että alue selvittää suuntaviivat sille, milloin on tarpeen täydentää tarjontaa hankkimalla palveluita yksityisiltä toimijoilta, jotta koulupsykologipalveluiden saanti voidaan turvata lähipalveluna hyvinvointialueen kaikissa kunnissa.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet

- 1 Valtuutettu Cederlöfin ja valtuutettu Wickströmin valtuustoaloite:
Koulupsykologipalveluiden turvaaminen lähipalveluna / Ledamot Cederlöfs och ledamot Wickströms fullmäktigemotiv:
Säkerställande av skolpsykologtjänsterna som närservice

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria